

BUDZIĆ (47) *vb impf*

inf budzić (8). ◇ *praes 1 sg* budzę (3). 2 *sg* budzisz (1). ◇ 3 *sg* budzi (13). ◇ 1 *pl* budziem (1). ◇ 3 *pl* budzą (7). ◇ *praet 3 sg m* budził (2). ◇ *f* budziła (1). ◇ *n* budziło (1). ◇ *fut 3 sg m* budzić będzie (2). ◇ 1 *pl m pers* będziemy budzić (1). ◇ *imp 2 sg* budź (1). ◇ 3 *sg* niech budzi (1). ◇ *con 2 pl subst* byście budzili (1), byście budziły (1). *part praes act* budząc (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

1. *Przerywać komuś sen, cucić ze snu; expergere Calep, Cn; resuscitare Calep; excitare, expergefacere, expergifacere, exsuscitare, suscitare Cn (34)* : Resuscito – Zafię budzę. *Calep* 919b, 392b;

budzić kogo co (26): *BierEz* H3v; *OpecŻyw* [27]v; *Napywłchi* łzyą, kłzyądzia Łączkiego kthori na then czałch łpall Budzicz naczał *LibMal* 1545/102v; budz przyaciela twoiego [*suscita amicum tuum*] *Leop Prov* 6/3, *Cant* 2/7; A co takich tá łławna/ ma Korona ludzi/ Co ie domá Skowronek/ włtań do pługá/ budzi. *RejZwierz* 68; Grzech twoy budzić cię będzie *BibRadz* I 3a *marg*; *OrzQuin* Lv; *RejZwierc* 120, 169 [2 r.]; *BudBib Cant* 3/5; Antoni wnocy kłobie przyłzedwłzy/ prołł towarzyszá/ [...] áby go cícho/ nie budząc nikogoy/ zárázem ná iego mieyłce odniołł *SkarŻyw* 56, 75, 271, 293, 332, 412, 571; Będziem vżywác łpiewánia. Ktore wálzmość budzić będzie Miedzy wierłzykami włzędzie. *MWilkHist* Bv; A tego zóná budzi *KochFr* 133; *WisznTr* 33; *KochProp* 12; Pálterzá w nocy budzić/ áby bydłá dogładał *GostGosp* 116; *WyprPl* A3; *PaxLiz* B2. *Cf budzić kogo ku czemu; kogo czym; Szereg.*

budzić kogo ku czemu (2): Kur rzekł tym z ludzi nie łzydzę/ Bo ie w nocy ku pracy budzę *BierEz* H3v; *OrzRozm* R2v.

budzić kogo czym (2): Myłliwczy gdy łwe pány ná myłłiłtwo łudzą/ Temi ie też trábami y z wieczorá budzą. *RejZwierc* 120; Zálpięli/ to kárbáłzem przychodzi mię budzić. *WyprPl* A3.

Szereg: »nie budzić ani ocucić«: Poprzyłięgam was corki Ieruzálem przez Sárnny y Ielenie połne/ ábyłcie nie budzili/ áni ocucić kazáli namilłłey moiey [*ne suscitatis neque evigilare faciatis*]/ dokądby łámá niezáchciáłá. *Leop Cant* 2/7.

»nie budzić ani poruszać«: Poprzyłięgam was cory Ieruzálímłkie przez łárnny álbo przez łanie polne/ ábyłcie nie budziły/ áni porułzály miłłóci poki oná záchce [*et si evigilare feceritis amorem*]. *BudBib Cant* 3/5.

W przen [kogo, co] (2) : *BielKron* 10v; Iuż mdłé bydłó łzuka cíniá/ Y cíekácęgo łtrumieniá: Y páłtérze chodząc zá niém/ Budzą łály łwoim grániém. *KochSob* 62.

Przen (2) :

a) *Wskrzesać* (1) :

Zwrot »budzić [kogo] z łmierci«: Ze ten widzi/ ten łłyłzy/ tego z łmierci [*Chrystus*] budzi *SiebRozmyłł* [A4]v.

b) *Leczyć* (1) : Też mozg wieprowy [!] ze krwią pomaga na Carbunculus w łonie, także wnątrze iego budzi od litargiey zapamiętałe. *FalZioł* IV 3d.

2. *Pobudzać, zachęcać, nakłaniać, wzywać do czego; excitare, suscitare Cn (8)* : *GórnDworz* V6v; A to włzjtko przez Chryłtá P. wczjm mu ielł wiewłzła cześć/ gdj ná pokłon ie^g/ włzjtki łwięte y Aniołj budziem *SkarŻyw* 358.

budzić kogo do czego: Do tego niech cię ławá y Boży głos budzi. *Prot D3v*.

budzić kogo ku czemu (3): *RejJóz D*; PRzecz miły Telephulie hámuiefz cne ludzi/ Wiedz że nie ledá krzywdá ku walce ie budzi *PaprPan Ff4v*; *StryjKron 532*.

budzić kogo do czego (ku czemu) czym (2): Trąbą ludzi Hetmáni budzą ku dzielności *RejZwierc 120*; *SiebRozmyśl [A4]*.

Szereg: »wołać a budzić«: ábychmy fie nic nie lękáli áni fie trwożyli/ [...] wiedzącz iż gdy będziem wołać á budzić s práwą wiárą Páná tego/ iż fie pewnie obudzi ná wípomożenie náfze. *RejPos 51v*.

3. Wywoływać, powodować, sprowadzać, sprawiać (5) :

budzić co (2): Bo niepogody budzi/ y wiátr popędliwy. *KochPhaen 6*; Bo gdy fy z łóńcem zéydą [te gwiazdy]/ budzą nawáłności. *KochPhaen 23*.

a. O uczuciach [co w kim, w czym] (3) : O nędzny márny świecie toż nas dziwnie łudzifz/ A rozlicznemi kftałty śwawolą w nas budzifz *RejWiz 121v*; A niewidomé śumnięnia fzczypanié Budziło we mnie iáwné narzekánié. *KochPs 44, 194*.

Formacje pochodne: *obudzić, pobudzić, przebudzić, przybudzić się, wzbudzić, zbudzić; obudzać, pobudzać, przebudzać, wzbudzać, zbudzać*.

Cf **BUDZĄCY, BUDZENIE, BUDZONY**